

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/79/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2614201555
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martina Valentová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2614201555.4

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: K. F., nar. X.X.XXXX, bytom u starých rodičov J., v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, dieťa rodičov - matky: F. F., nar. XX.X.XXXX, bytom Y. P. č. XXX, zastúpenej advokátkou: Mgr. Silvia Kaveschánová, so sídlom Bratislava, Trnavská cesta 104 a otca: K. F., nar. X.X.XXXX, bytom R., C. XXXX/XX, t.č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, za účasti starých rodičov maloletého dieťaťa: Y. J., nar. XX.XX.XXXX a A. J., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom Y. P. č. XXX, o návrhu starých rodičov maloletého dieťaťa: E. F., nar. XX.XX.XXXX a Z. F., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom R., C. XXXX/XX, o zmenu úpravy výkonu ich styku s maloletým dieťaťom, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Senica zo dňa 30.7.2014 č.k. 11P/14/2014 - 50, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **r u š í** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd zmenil rozsudok Okresného súdu Senica č. k. 9P 99/2011-51 zo dňa 17.9.2011 tak, že upravil styk navrhovateľov E. F. a Z. F., starých rodičov mal. K. F., s maloletým dieťaťom tak, že navrhovatelia sú oprávnení stretávať sa s maloletým dieťaťom každý páry týždeň v sobotu v čase od 9.00 do 12.00 hod bez prítomnosti matky. Táto úprava sa určuje na prvé tri kalendárne mesiace po právoplatnosti tohto rozsudku. Počnúc štvrtým kalendárnym mesiacom po právoplatnosti tohto rozsudku sú navrhovatelia oprávnení stretávať sa s maloletým dieťaťom každý páry týždeň v sobotu od 10.00 do 16.00 hod. bez prítomnosti matky. Súď ďalej uložil matke povinnosť dieťa na styk so starými rodičmi pripraviť a odovzdať dieťa starým rodičom - navrhovateľom v mieste bydliska dieťaťa v čase určenom ako začiatok styku starých rodičov s dieťaťom. Navrhovateľom - starým rodičom dieťaťa uložil povinnosť dieťa matke v čase ukončenia styku s dieťaťom odovzdať v mieste bydliska dieťaťa. O trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie prvostupňový súd odôvodnil právne ust. § 25 ods. 1, 2 a 5, § 26 Zákona o rodine ako i § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p. Vecne potom argumentoval tým, že starí rodičia dieťaťa sú blízkymi príbuznými dieťaťa, a je bez pochybností, že ich vzájomný kontakt za normálnych okolností pozitívne obohacuje celkový, no najmä citový vývoj dieťaťa. Je obvyklé, že kontakt starých rodičov s vnúčatami sa uskutočňuje prevažne prostredníctvom rodičov dieťaťa, pričom sa udržiava a prehľbuje hlavne cez spoločné stretnutia a spoločne strávený čas. Rôzne životné situácie a okolnosti v rodine však môžu obmedziť, či dokonca znemožniť prirodzené udržiavanie tohto vzťahu. K takejto situácii došlo aj v prejednávanej veci, keďže rodičia maloletého dieťaťa sa rozviedli, nežijú spolu, a otec sa s maloletým dieťaťom v súčasnosti vôbec nevída, keďže je vo väzení. Tieto okolnosti znemožnili, aby sa navrhovatelia prostredníctvom svojho syna - otca dieťaťa - s vnukom stretávali, v dôsledku čoho došlo rozsudkom Okresného súdu Senica č. k. 9P 99/2011-51 zo dňa 17.9.2011 k úprave styku maloletého dieťaťa so starými rodičmi. Na tejto úprave sa rodičia dieťaťa so starými rodičmi dohodli a súd ich dohodu schválil, s tým, že maloleté dieťa malo v čase rozhodovania súdu približne rok a 8 mesiacov. Od poslednej úpravy

výkonu styku starých rodičov F. s maloletým dieťaťom uplynuli do podania návrhu na jeho zmenu viac ako dva roky a do vyhlásenia tohto rozsudku takmer tri roky. Pôvodná úprava styku sa pre starých rodičov aj pre maloleté dieťa stala nedostatočnou. Starí rodičia vzhľadom na vek dieťaťa by sa s ním radi stretávali častejšie a aj bez matkinej prítomnosti, chcú si vnuka užiť a dieťa by malo poznať rodinu aj zo strany otca. Takéto riešenie bude priaznivé aj pre dieťa, ktoré bude mať intenzívnejší kontakt s navrhovateľmi, teda starými rodičmi, ktorí pre dieťa nie sú a ani by nemali byť cudzími ľuďmi. Pokiaľ ide o obsah tejto zmeny, starí rodičia dieťaťa žiadali styk s dieťaťom rozšíriť zo štvrtročných stretnutí na stretnutia prebiehajúce každé dva týždne, bez prítomnosti matky. Matka toto odmietla s tým, že starí rodičia sa o dieťa v skutočnosti nezaujímajú a len na ňu chcú vyvíjať psychický nátlak. Pre dieťa sú starí rodičia údajne cudzími ľuďmi a matka ho nebude nútiť sa s nimi stretávať. K tomuto súd uvádza, že starých rodičov dieťaťa nemožno v žiadnom prípade považovať za ľudí cudzích, ide o priamych príbuzných dieťaťa, ktorí sa navyše s dieťaťom poznajú a stretávajú, hoci možno v obmedzenej miere. Práve táto obmedzená miera stretnutí pritom podnietila starých rodičov k podaniu rozširujúceho návrhu, s poukazom na vek dieťaťa a záujem navrhovateľov o prehlbovanie vzájomného vzťahu s vnukom. Súd nepokladá za dôvodné tvrdenie matky, že sa starí rodičia o dieťa nezaujímajú, nakoľko mu títo platia namiesto otca výživné, platia mu poisťky, s dieťaťom sa stretávajú a sú ochotní mu prispievať aj nad rámec výživného nákupom oblečenia či hračiek. Skutočnosť, že v minulosti z rôznych dôvodov nedošlo k uskutočneniu stretnutia starých rodičov s dieťaťom - čo sa stalo, v dôsledku nízkej frekvencie stretnutí určených súdom, zdrojom napätia v rodine - nie je dôvodom na nerozšírenie tohto styku, naopak, práve častejšie stretávanie sa starých rodičov s vnukom umožní eliminovať frustráciu z prípadného neuskutočneného či skráteného stretnutia, nakoľko zúčastnení budú vedieť, že ďalšia možnosť na stretnutie sa naskytne už o dva týždne, a nie až v ďalšom štvrtroku. Čo sa týka poukazovaných rozporov vo výchovných metódach matky so správaním sa starých rodičov, podľa matky išlo najmä o nadmerné množstvo sladkostí, ktoré starí rodičia vnukovi dávali, ktorú skutočnosť navrhovatelia potvrdili a odôvodnili tým, že sa s dieťaťom stretli len raz za čas, a preto sa mohlo stať, že mu toho naraz nakúpili viac. Tu súd znova poukazuje na to, že práve častejšie stretnutia sa starých rodičov s dieťaťom by mohli daný problém vyriešiť, keďže je nepravdepodobné, že by navrhovatelia kupovali dieťaťu nadmerné množstvo sladkostí každé dva týždne tak, ako tomu bolo v prípade štvrtročných stretnutí. Súd potom nepokladal za dôvodnú ani námietku matky ohľadom toho, že starí rodičia nepoznajú denný režim a zvyklosti dieťaťa. O tomto totiž nie je problém starých rodičov podrobne informovať, pričom nič nenasvedčuje tomu, že by títo neboli schopní či ochotní sa obvyklému režimu dieťaťa prispôbiť. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie matka maloletého, ktorým sa domáha zmeny napadnutého rozsudku. Argumentovala tým, že súd prvého stupňa nezohľadnil skutočnosť, že dieťa navrhovateľov nepozná, lebo ich dávno nevidelo, ani to, že navrhovatelia neuvádzali pred súdom pravdu o doterajších stretnutiach, ako aj zaujatosť kolízneho opatrovníka, ktorú v konaní namietali, a súd tiež nepripustil ďalšie dokazovanie ňou navrhnuté, rovnako neprihliadol na čestné prehlásenie jej matky A. J.. Odvolateľka ďalej popísala frekvenciu doterajšieho styku navrhovateľov s maloletým, pričom poukázala aj na tú skutočnosť, že navrhovatelia chodia často za svojím synom - otcom maloletého na návštevy do väzenia, pričom z napadnutého rozhodnutia vyplýva ich oprávnenie na stretávanie sa s maloletým každú druhú sobotu takmer na celý deň bez jej prítomnosti, čo v nej vyvoláva vážnu obavu, že dieťa budú brať do väzenia. Má za to, že nie je vhodné, aby maloletý trávil čas bez jej prítomnosti s navrhovateľmi, ktorí si sami zapríčinili to, že s maloletým teraz nemajú žiaden vzťah. V jeho veku (4 roky) a vzhľadom k jeho duševnej pohode a rozvoju nie sú stretnutia s navrhovateľmi bez matky vhodné. Odvolaciemu súdu navrhuje napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že navrhovatelia by mohli zo začiatku budovania si vzťahu s maloletým stretávať sa s ním jednu sobotu v mesiaci od 9.00 hod. do 12.00 hod. za jej prítomnosti.

Navrhovatelia, otec maloletého ani kolízny opatrovník odvolací návrh nepodali, k odvolaniu matky maloletého sa písomne vyjadrili kolízny opatrovník a navrhovatelia.

Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhovateľov žiadal potvrdiť napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, pretože stretávanie sa maloletého dieťaťa so starými rodičmi je v jeho záujme, najmä z dôvodu, aby neprišlo k citovému odcudzeniu, dokonca k ohrozeniu rozvoja dieťaťa z jeho citovej, rozumovej, či mravnej stránky, ak by sa so starými rodičmi nestretávalo.

Navrhovatelia poukázali na to, že vždy sa o maloletého K. zaujímali a to už od jeho narodenia, jeho rodičom zabezpečili trojizbový byt, na ktorý si sami zobrali úver, aby ich vnuk vyrastal v rodinnom prostredí plnohodnotným životom. Pri narodení maloletého mu založili poisťku a ukladajú mu aj peniaze na účet, aby bol aspoň v primeranej miere v živote zabezpečený. Výživné za jeho otca uhrádzajú pravidelne každý mesiac. Napriek týmto skutočnostiam je im bránené stretávať sa s maloletým, jeho matka sa vždy vyhovára a to, čo píše v podanom odvolaní sa vôbec nezakladá na pravde. Sami sa domnievajú, že matka maloletého by im stretávanie s dieťaťom umožnila, ale je ovplyvňovaná a bojí sa svojich rodičov a preto vznikajú tieto nepríjemnosti. Matka mala v minulosti problémy aj s omamnými látkami (drogami), v čom zrejme naďalej pokračuje. Boja sa o maloletého, pričom ho chcú mať aj oni a to bez jej prítomnosti, pretože táto klame a to nielen svojich vlastných rodičov. Nielen starí rodičia J. by mali byť každý deň v kontakte s maloletým, ale aj oni sú jeho starí rodičia, ktorí ho milujú a chcú sa s ním hrať a tráviť s ním pekné chvíle. Čo sa týka návštev maloletého, vždy sa na stretnutie dostavili, ale zakaždým boli výhovorky od jeho matky, ktorá dokonca v konaní uviedla, že oni sú pre neho cudzí ľudia.

Matka následným podaním oznámila súdu, že maloletý K. bol predbežným opatrením Okresného súdu Senica sp. zn. 8P/56/2014-12 zo dňa 10.9.2014 zverený do spoločnej náhradnej starostlivosti starým rodičom J., pretože jej zdravotný stav nedovoľuje, aby sa o maloletého osobne starala. Má problémy so psychoaktívnymi látkami a v súčasnosti dobe sa nachádza v resocializačnom programe. Predpokladaná dĺžka doliečovania je 12 a viac mesiacov. Sama si je vedomá práv starých rodičov F. a nebude im brániť v kontakte s maloletým a v plnom rozsahu bude rešpektovať napadnutý rozsudok. Žiada však o prehodnotenie, či by nebolo vhodnejšie pre maloletého, aby pri prvých stretnutiach s jeho starými rodičmi F. bola aj jej matka A. J. a to z dôvodu, že vyše 10 mesiacov nebol maloletý v kontakte so starými rodičmi F..

Ďalším podaním matky prostredníctvom jej právnej zástupkyne, táto žiadala odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť v celom rozsahu a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, alternatívne napadnutý rozsudok zmeniť tak, že upravuje styk navrhovateľov s maloletým dieťaťom tak, že títo sú oprávnení sa s ním stretávať každú párnú sobotu v období školského vyučovania okrem období školských prázdnin v období školského vyučovania stanovených MŠ SR; v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. za prítomnosti matky a počas letných školských prázdnin v prvú sobotu v mesiaci júl v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. za prítomnosti matky, v druhú sobotu v mesiaci júl v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. za prítomnosti matky, v prvú sobotu v mesiaci august v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. za prítomnosti matky, druhú sobotu v mesiaci august v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. za prítomnosti matky. Poukázala na to, že odvolaním napádala nesprávnosť prvostupňového rozsudku z dôvodu neúplného zistenia skutkového stavu veci, pretože súd nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 205 ods. 2 písm. c) O.s.p.), z dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b) O.s.p.) a pretože rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.). Napadnutý rozsudok žiadala zmeniť tak, že navrhovatelia sú oprávnení stretávať sa s maloletým každú prvú sobotu v mesiaci od 9.00 hod. do 12.00 hod. vždy za jej prítomnosti. Súd prvého stupňa odmietol vykonať ňou navrhované dôkazy bez náležitého odôvodnenia, ako svedkyňa nebola vypočutá jej matka A. J., súd nenariadil ani navrhované znalecké dokazovanie. Opakovane poukazuje, že maloletý k navrhovateľom, ani k svojmu otcovi nemá vybudovanú emocionálnu väzbu, a to z dôvodov nie na jej strane, ale s ohľadom na skutočnosť, že otec maloletého je dlhodobo vo výkone trestu odňatia slobody od jedného roku veku dieťaťa, keď si ešte nebolo schopné vytvárať k nemu citové väzby. Taktiež čo sa týka navrhovateľov, nakoľko títo neprejavovali o neho skutočný záujem, ako by starí rodičia mali a celá ich súčasná zvýšená iniciatíva o záujem vnuka sa začala prejavovať až pod tlakom súdneho konania o zvýšenie výživného na maloletého, kde vyživovaciú povinnosť za otca maloletého plnia navrhovatelia, pričom sa z ich strany nejedná o plnenie uložené súdnym rozhodnutím. Ako vyplýva z jej odvolania zo dňa 15.8.2014 i z jej výpovedí na pojednávaniach, je zrejmé, že navrhovatelia nevyužívali ani ten rozsah styku, ktorý majú súdom právoplatne priznaný doteraz. Je zarážajúce, že túto skutočnosť neakceptoval ani kolízny opatrovník a ani prvostupňový súd. O rozsahu vykonaného dokazovania v tomto smere poručenským súdom i kolíznym opatrovníkom svedčí výpoveď kolíznej opatrovníčky z pojednávania zo dňa 26.3.2014, kde sa uvádza, že pokiaľ kolízny opatrovník v písomnej správe uviedol, že treba styk s dieťaťom upraviť bez prítomnosti matky, bolo to z dôvodu, že keď sa s matkou o veci naposledy rozprával a pýtal sa, či dieťa má problém pri kontakte s cudzími ľuďmi, povedala, že nie. Je len ťažko predstavitelné, že kolízny opatrovník, ktorý má byť osoba na určitej odbornej úrovni so skúsenosťami v týchto situáciách, sa neunúva porozprávať sa s maloletým, alebo sa

aspoň pokúsiť navodiť situáciu, ako sa maloletý bude správať bez prítomnosti jemu známej osoby. Toto kolízny opatrovník neurobil z vlastného rozhodnutia, dokonca nevyužil ani príležitosť toto vyskúšať aspoň na pár minút pri stretnutí so starými rodičmi, ktorého sa zamestnankyne úradu práce, sociálnych vecí a rodiny zúčastnili. Ešte zarážajúcejšie je, že s takýmto prístupom kolízneho opatrovníka sa uspokojil aj prvostupňový súd. Prvostupňový súd sa v odôvodnení rozsudku absolútne nevyporiadal s otázkou styku bez prítomnosti matky, a teda v tejto časti je rozhodne napádaný rozsudok rozhodnutím arbitrárnym. Nakoľko prvostupňový súd, ani kolízny opatrovník sa otázkou styku maloletého s navrhovateľmi bez prítomnosti matky nezaoberal, predkladá odvolaciemu súdu Odborné vyjadrenie detskej psychologičky Mgr. C. P. zo dňa 21.10.2014, ktorá maloletého vyšetrila.

V priebehu odvolacieho konania odvolací súd zistil (na čo bol upozornený matkou maloletého), že predbežným opatrením súd prvého stupňa zo dňa 10.9.2014, č.k. 8P/56/2014-12, ktoré nadobudlo právoplatnosť 22.11.2014, bol maloletý zverený do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov maloletého zo strany matky: Y. J. a A. J.. Následne uznesením súdu prvého stupňa zo dňa 20.10.2014, č.k. 8P/56/2014-21 sa začalo konanie bez návrhu o zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti. Nakoľko sa v predmetnom konaní rieši otázka úpravy styku maloletého so starými rodičmi zo strany otca a rozhodnutím v tomto konaní môžu byť ovplyvnené práva a povinnosti starých rodičov, ktorým bol maloletý zverený do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti, bolo potrebné starých rodičov maloletého zo strany matky považovať za účastníkov konania (R 25/1970), ktorých tak odvolací súd pribral v súlade s ust. § 94 ods. 2 O.s.p. do tohto konania ako účastníkov uznesením zo dňa 16.2.2015 č.k. 25CoP/79/2014-116.

Dňa 30.12.2014 bolo odvolaciemu súdu doručené právnu zástupkyňou matky podanie, z obsahu ktorého vyplýva zmena odvolacieho petitu s tým, že po dôkladnom zvážení celej situácie a hlavne so zreteľom na súdu predložené Odborné vyjadrenie Mgr. P. - psychologičky, si dovoľuje požiadať, aby odvolací súd po vykonanom dokazovaní napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil na prejednanie prvostupňovému súdu, alternatívne, aby napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že upraví styk navrhovateľov s maloletým K. tak, že navrhovatelia sú oprávnení sa s maloletým stretávať každú prvú sobotu v mesiaci v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. v prítomnosti matky. Matka je povinná dieťa na styk riadne pripraviť. Matka je povinná dieťa v stanovenom čase starým rodičom dieťaťa odovzdať v mieste bydliska dieťaťa, kde sú starí rodičia aj dieťa v čase ukončenia styku povinní matke odovzdať.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 212 ods. 2 písm. a) O.s.p. v spojení s ust. § 81 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Predmetom konania vedeného na súde prvého stupňa bola úprava styku navrhovateľov - starých rodičov s maloletým dieťaťom - ich vnukom. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bol tento styk upravený.

V zmysle § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, ust. § 25 a § 26 sa pritom použijú primerane.

V zmysle § 25 ods. 1, 2, 3, 4 a 5 Zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvoze. Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvoze. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom, alebo ho zakáže. Ak jeden z rodičov opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje druhému rodičovi styk s maloletým dieťaťom upravený súdom, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami.

Blízkou osobou v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka je prítom príbuzný v priamom rade, súrodeneц a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich druhá z nich dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Príbuznými v priamo rade - v priamom pokolení sú prítom priami predkovia a priami potomkovia, teda i starí rodičia.

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Prijatím Dohovoru o právach dieťaťa sa jednotlivé štáty zaviazali, že ich činnosť bude v súlade s najlepším záujmom dieťaťa a ostatnými článkami Dohovoru. Deti, na rozdiel od dospelých, nemajú možnosť za svoje práva bojovať, svoje práva uplatňovať a vyžadovať žiadnym legitímnym spôsobom, preto deti potrebujú ochranu a špeciálnu starostlivosť, akú dospelí nepotrebujú. V zmysle citovaných článkov Dohovoru aj maloleté dieťa má právo povedať svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú a jeho názor musí byť braný vážne.

Dohovor o právach dieťaťa, je založený na štyroch základných princípoch: nediskriminácia dieťaťa, najlepší záujem dieťaťa, právo na život, prežitie a rozvoj a právo na rešpektovanie názorov dieťaťa. Súd prvého stupňa však v konaní dôsledne pri rozhodovaní nerešpektoval princíp najlepšieho záujmu dieťaťa ako ani právo dieťaťa na rešpektovanie jeho názoru. Podľa čl. 41 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá v čl. 41 ods. 4 ustanovuje, že starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť a práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona. Ústavný súd už vo viacerých rozhodnutiach konštatoval, že úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie k obmedzeniu práv rodičov, ale prostredníctvom tejto úpravy prispieva k ich garancii, preto nemôže byť v nesúlade s čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, a že štát zasahuje do úpravy styku rodičov s dieťaťom len v špecifických, neštandardných situáciách, v prípadoch, keď sa rodičia o styku nedohodnú (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 06. 07. 2006 sp. zn. PL.ÚS 26/2005). V článku 41 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky je zakotvené, že podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 tohto článku ustanovuje zákon. Týmto zákonom je práve Zákon o rodine, ktorý neupravuje iba styk rodičov s deťmi, ale aj styk s blízkymi osobami. Úprava styku maloletého dieťaťa s blízkymi osobami vyjadruje záujem štátu o udržanie rodinných vzťahov. Dieťa samotné je bytosťou jedinečnou, obdarenou neodhateľnými, nescudziteľnými, nepremlčateľnými a nezrušiteľnými základnými právami a slobodami, teda bytosťou, ktorej by sa malo dostať pri jej vývine to najlepšie. Dieťa má právo aj na lásku a starostlivosť starých rodičov. Ak je dieťaťu toto právo upierané, musí štát využiť svoje mocenské oprávnenie a prostredníctvom súdu ako príslušného orgánu zabezpečiť, aby právo maloletého dieťaťa a to i v prípade nesúhlasu niektorého z rodičov bolo zabezpečené.

Citované zákonné ustanovenia tak umožňujú súdu upraviť styk maloletého dieťaťa s blízkymi osobami za splnenia dvoch podmienok a to vtedy, ak je preukázané, že takáto úprava bude v záujme dieťaťa a zároveň si to vyžadujú pomery v rodine.

Dokazovaním v prejednávanej veci bolo preukázané, že po ukončení spolužitia rodičov sa maloletý K. vo svojom útlom veku (od jedného roka) spolu s matkou presťahoval do rodiny starých rodičov J., s ktorými obaja tvoria spoločnú domácnosť doposiaľ. So svojim otcom maloletý nie je v kontakte, pretože tento je dlhodobo vo výkone trestu odňatia slobody, konkrétne od jedného roka veku dieťaťa. S navrhovateľmi ako starými rodičmi zo strany otca sa maloletý stretával len za prítomnosti matky na základe rozsudku Okresného súdu Senica č.k. 9P 99/2011-51 zo dňa 17.9.2011, ktorým bola schválená dohoda, podľa ktorej navrhovateľa boli oprávnený sa s maloletým sýkať jeden krát štvrtročne, vždy prvú sobotu v tom ktorom kalendárnom štvrtroku v čase od 9.00 hod do 11.00 hod za prítomnosti matky pred Obecným úradom Y. P. s tým, že matka je povinná dieťa na stretnutie riadne a včas pripraviť. Stretnutia sa však nie vždy uskutočnili, pričom od rozhodnutia napadnutým rozsudkom nie je vôbec zrejmé či vôbec pokračujú,

ako často a ako prebiehajú. Navrhovatelia v konaní žiadali styk rozšíriť a to v rozsahu, ktorý je bežný aj pre úpravu styku dieťaťa s druhým rodičom (každú párnú sobotu v čase od 10.00 hod. do 16.00 hod.), čo však nie je prekvapujúce, keďže maloletý sa so svojim otcom nestretáva, pretože tento je vo výkone trestu odňatia slobody, čím potom navrhovateľom ako starým rodičom zo strany otca nie je umožnený styk s maloletým v rámci jeho stretávania sa so svojim otcom, už s ďalším vylúčením prítomnosti matky pri jeho realizácii.

Pojem záujem dieťaťa nie je možné chápať zužujúco len „ako záujem zdravia dieťaťa“. Záujem dieťaťa treba chápať čo najextenzívnejšie. V záujme dieťaťa je predovšetkým to, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerance a harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania, rozumových a fyzických schopností, mravnému, duchovnému a sociálnemu rozvoju a aby boli rešpektované jeho práva uvedené v Dohovore o právach dieťaťa, ako aj v iných právnych predpisoch. Rodičia maloletého boli rozsudkom Okresného súdu Senica č.k. 4C/100/2010-53 zo dňa 30.11.2010 rozvedení, pričom maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky. Ako to vyplýva z výsledkov vykonaného dokazovania, v súčasnosti je maloletý v dočasnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov J. (rodičov matky dieťaťa) na základe predbežného opatrenia súdu prvého stupňa zo dňa 10.9.2014, č.k. 8P/56/2014-12, nakoľko matka má vážne zdravotné problémy, ktoré si vyžadujú dlhší pobyt v zdravotníckom zariadení. Problém však naďalej zostáva vo vzťahu k starým rodičom zo strany otca maloletého dieťaťa, ktoré obe procesné strany popisujú rôznym spôsobom a zdôvodňujú rôznymi dôvodmi. Súd má za to, že medzi účastníkmi konania viazne vzájomná komunikácia, ktorá má za následok, že kontakt maloletého dieťaťa so starými rodičmi F. zostal veľmi sporadický, krátkodobý a do budúcnosti neistý. Takéto konanie dospelých nemôže súd považovať za konanie, ktoré je v najlepšom záujme dieťaťa, preto pomery v rodine dieťaťa skutočne vyžadujú súdnu úpravu styku starých rodičov s maloletým dieťaťom.

Pri úprave rozsahu a spôsobu styku starých rodičov - navrhovateľov s maloletým podľa úpravy napadnutým rozsudkom dáva odvolací súd za pravdu matke dieťaťa v tom zmysle, že poukazom na okolnosti daného prípadu je zrejmé, že maloletý K. si vzhľadom na frekvenciu doterajšej úpravy jeho styku so starými rodičmi F. skutočne nemohol vytvoriť k nim takú citovú väzbu, o ktorú prejavujú starí rodičia záujem, na druhej strane však vzhľadom na záujem maloletého dieťaťa, ako už bolo konštatované, maloletý má právo na lásku a starostlivosť aj od starých rodičov zo strany otca. Odvolací súd dodáva aj to, že námietka nedostatočnej pripravenosti maloletého na styk s týmito starými rodičmi bez prítomnosti matky je dopadom doterajšieho prístupu k budovaniu vzťahu maloletého k nim, keď podľa popisu doterajších realizovaných, resp. aj nerealizovaných stretnutí je zrejmé, že samotné dieťa sa nemôže dobre cítiť za prítomnosti dvoch nepriateľsky naladených rodinných príslušníkov, preto stretnutia za týchto podmienok nemôžu byť dieťaťu na prospech.

Vo veci je však potrebné starostlivo zvážiť a za týmto účelom tak doplniť dokazovanie zamerané na vyriešenie nadväzujúcej otázky primeranosti tohto styku, k čomu súd prvého stupňa pred vydaním napadnutého rozsudku nepristupoval zodpovedne. Pri posudzovaní primeranosti, miesta, spôsobu a rozsahu styku starých rodičov s maloletým je rozhodujúca aj súčinnosť kolízneho opatrovníka, pod ním zorganizovaného stretnutia maloletého so starými rodičmi F. s následným podaním správy, pritom je potrebné zistiť aj to, či dieťa nie je vo vzťahu k starým rodičom negatívne ovplyvňované a pri uskutočnení tohto stretnutia, s poukazom na nízky vek dieťaťa, je zároveň potrebné vhodným spôsobom zistiť jeho názor v zmysle § 43 ods. 1 Zákona o rodine a § 100 ods. 3 O.s.p. Až podľa výsledkov uvádzaného zisťovania bude možné ustáliť, či stretávanie maloletého so starými rodičmi F. bude môcť prebiehať aj bez prítomnosti blízkeho rodinného príslušníka maloletého (za súčasného stavu jedného zo starých rodičov J., pravdepodobne starej matky) a to v mieste na to vhodnom, ktoré bude musieť byť súdom prvého stupňa preverené a procesnými stranami rešpektované, s tým že pravdepodobne bude nevyhnutným skutočne pozvoľne a citlivo pristúpiť k vytvoreniu pozitívnych vzťahov a citových väzieb medzi dieťaťom a starými rodičmi F. (tu pozri správu predloženú v odvolacom konaní matkou spísanú Mgr. C. P., privátnym psychológom dňa 21.10.2014). Súd prvého stupňa síce uložil kolíznemu opatrovníkovi zúčastniť sa stretnutia maloletého so starými rodičmi F. (uznesenie z pojednávania súdu prvého stupňa dňa 26.3.2014, č.l. 25 spisu), k čomu však nedošlo, s čím sa súd prvého stupňa uspokojil a vo veci aj bez toho rozhodol.

Napokon odvolací nemôže nechať bez povšimnutia ani to, že súd nevykonal matkou navrhovaný dôkaz výsluchom jej matky - starej matky J., ako ani navrhované znalecké dokazovanie, čo v napadnutom rozsudku riadne nezdôvodnil.

K odvolacej námietke, podľa ktorej sa spochybňuje vo veci nezaujatosť pracovníčky Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, odvolací súd konštatuje nasledovné. V zmysle ust. § 73 ods. 2 písm. b) bod 2 a § 90 Ods. 4 písm. a) zák. č. 305/2005 Z.z., miestne príslušným priamo zo zákona na vykonávanie funkcie kolízneho opatrovníka podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine je ten úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v obvode ktorého má maloleté dieťa obvyklý pobyt. Pojem obvyklý pobyt náš právny poriadok, ale ani právo Európskej únie nedefinuje. Z pojmu však vyplýva, že ide o miesto, kde sa daná osoba zdržiava s úmyslom dlhodobejšie sa tam zdržiavať, pričom sa vyžaduje i určité trvanie tohto stavu. Z uvedeného vyplýva, že obvyklý pobyt maloletých detí je v obvode Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Senici. Tento úrad je potom priamo zo zákona miestne príslušným na vykonávanie funkcie kolízneho opatrovníka v danom konaní. Keďže v citovanom zákone ani v iných súvisiacich právnych normách, nejestvuje ustanovenie, ktoré by umožňovalo vylúčenie či zmenu zákonom stanoveného miestne príslušného úradu za iný úrad, nejestvuje žiaden zákonný podklad pre takýto postup. Odvolací súd na záver zdôrazňuje, že úrad má zákonnú povinnosť zastupovať výlučne záujmy dieťaťa a nie niektorého z rodičov (cit. § 61 Zákona o rodine) a že za opatrovníka maloletým deťom bol ustanovený predmetný úrad ako právnická osoba, pričom je vecou kompetentných zamestnancov úradu, ktorého konkrétneho pracovníka poveria povinnosťou zastupovať maloleté deti v konaní. Prípadná otázka vylúčenia takéhoto pracovníka nejustičného orgánu z dôvodu jeho nožnej zaujatosti môže byť z podnetu účastníka riešená mimo súdneho konania nadriadeným povereným zamestnancom úradu.

Vzhľadom na vyššie uvedené je potom potrebné konštatovať predčasnosť napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, čím došlo jednak k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom ako aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci tým, že súd prvého stupňa nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, preto odvolací súd s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. f) a h) O.s.p. rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu zrušil a podľa ods. 2 cit. ust. vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní, pri viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.), bude v naznačenom smere doplniť dokazovanie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci. Vykonané dokazovanie je potrebné opätovne vyhodnotiť s použitím vyššie citovaných ustanovení Zákona o rodine, a vo veci znova rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.